

פרשת כי־תצא - האדם נבחן בבלת"מ (בלתי מתוכנן)

מצד אחד יש ערך גדול לזרימה הטבעית של החיים, ומצד שני יש חשיבות עצומה לשליטה ולכוונה.

האדם מורכב מגוף שמלא בדחפים ויצרים – חלקם נמוכים ושלייליים, וחלקם עמוקים ומשמעותיים.

מול הדחפים השלייליים – האימפולסיביות, היצריות והתאוה – עומדים השכל, שיקול הדעת והשליטה העצמית. המצוות המרובות שבפרשתנו נועדו לעדן את האדם ולכוון את יצריו.

המבחן הקשה ביותר הוא דווקא כשאין הכנה מוקדמת. ברגעים מפתיעים נחשף האדם – האם הוא פועל לפי יצריו או לפי ערכיו, לפי דחף רגעי או לפי רצון עמוק, לפי הגוף או לפי הנשמה.

אחת הטומאות שמופיעה בפרשתנו היא **מקרה לילה** – טומאת קרי. היא מבטאת כניעה למקריות, ליצר הסוחף, למה ש"בא לי".

אשת יפת תואר

הפרשה נפתחת בסוגיית אשת יפת תואר. גם כאן מדובר במפגש מקרי:

"כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ, וְנָתַנּוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְיָדְךָ, וְשָׁבִיתָ שְׂבִי.
וְרֵאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשְׁתִּי־תֹאֵר, וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ, וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה..."

הפסוק מתאר מצב פתאומי – "וְרֵאִיתָ". האדם רואה אשה יפה ובליבו מתעורר חשק. זה לא רגש של אהבה, אלא דחף. חז"ל מזהים את החשק הזה עם יצר הרע.

התורה מציבה סדר של צעדים שנועדו להשהות את ההתלהבות הראשונית ולברר אם יש כאן משהו עמוק יותר. אם גם אחרי התהליך הארוך האדם עדיין רוצה בה – ייתכן שיש בכך יסוד אמיתי. ובכל זאת, כיוון שהדחף הראשוני היה חשק בלבד,

התורה מלמדת שעתיד להיוולד בן סורר ומורה – ילד שנמשך אחר חשקיו, "זֶזְלִל וְסָבָא", שאינו יודע גבולות ומשמעת:

"אֵינֶנּוּ שֹׁמְעֵי בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ."

מצוות במקרים שהאדם נפגש איתם

אחרי פרשת יפת תואר מופיעות מצוות נוספות, שכולן מתארות מצבים שונים שהאדם פוגש בימי חייו:

• קן ציפור:

"כִּי יִקְרָא קֵן־צִפּוֹר לְפָנֶיךָ..."

האדם נתקל בקן ציפור. הנטייה הטבעית היא לקחת לעצמך. התורה מזכירה – תחשוב גם על הציפור, אל תהיה מרוכז רק בעצמך.

• מעקה לגג:

"כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ..."

גם בשמחת הבנייה, עליך לחשוב על אחרים – "וַעֲשִׂיתָ מַעֲקֵה לְגִגְךָ".

• רחמים על בעלי-חיים:

"לא-תִּחַרֶשׁ בְּשׁוֹר וּבִחְמֵר יִחַדּוּ."
כשאתה חורש – שים לב גם לחמור החלש, שלא יסבול.
"לא-תִּחַסֵּם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ".
גם בשעת עבודה – תן לבהמה לאכול.

התורה מחנכת אותנו לפתוח עיניים ולב, בכל המקרים בחיינו.
לראות גם את האחר, אפילו אם הוא ציפור או בהמה.

הגוף – כבוד וכיוונון

היהדות איננה נגד הגוף. להיפך – היא רוצה לרומם אותו ולכוון אותו.
מערכת יחסים גופנית צריכה להיות בתוך מסגרת של חופה וקידושין.
במסגרת מסודרת, מאורגנת, לא באקראי.
התורה אוסרת הפקרות – "לא-תִּהְיֶה קְדֻשָּׁה מִבִּנּוֹת יִשְׂרָאֵל".

לכן אונס נחשב כרצח:

"כִּי כָאִשֶּׁר יִקּוּם אִישׁ עַל-רַעְהוּ וְרָצַח נָפֶשׁ – כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה".
המסר ברור – כבוד לגוף, אך לא כניעה להתפרצות היצר.

עמלק – מקרה או השגחה

בסוף הפרשה מופיע עמלק – עם שחי מתוך אקראיות:

"אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ".

עמלק מאמין במקריות ונצמד ליצריו. עם ישראל לעומתו מאמין שהכול בהשגחה אלוקית. כל מקרה הוא קריאה לצמיחה ולעשייה טובה.

כך כתב הרמב"ן:

..."ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דברינו ומקרנו – שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם..."

הזדמנות בכל מקרה

כשאדם מבין שאין "מקרה", כל מצב הופך להזדמנות.
כפי שאמר קרלוס קסטנדה:

"לכל אחד מאתנו יש סנטימטר מעוקב של הזדמנות הצץ לנגד עינינו מפעם לפעם. הבדל בין אדם ביוני לבין אדם מצלים – שהאדם המצלם מודע לזה ומצפה לזה".

וכפי שאמר אלכסנדר גרהאם בל, ממציא הטלפון:

"כְּשֶׁנִּסְגְּרַת דֶּלֶת אחת – נפתחת אחרת. אבל לפעמים אנו מביטים בכאב רב כל כך על הדלת הסגורה, עד שאיננו רואים את זו שנפתחה".

יהי רצון שנדע לראות בכל מקרה את יד ה'.
כך נוכל להפוך כל הזדמנויות לצמיחה ולקידוש שמו יתברך.

כבר כמה שנים המייל שלי נחתם בשורה הזאת:
"יום נפלא מלא הזדמנויות לקדש את שמו יתברך!"